

Βυσσινιές σὰν ἀφίλητα χεῖλη
 ἔχουν δέσει τὸ νέο καρπὸ
 καὶ περνᾷμε στὸν ἥσκιό τους, φίλη,
 καὶ μοῦ λές μυστικά : «Σ' ἀγαπῶ ! »

Σὲ κρατῶ ἀπ' τὸ χέρι. Πηδᾷμε
 τὸν γκρεμνὸ καὶ τὸ φράχτη. Γελᾷς !
 —Ταῖρι - ταῖρι βαρκοῦλες κυλᾷμε
 καὶ στ' ἀπόσκια τοῦ ὄνειρου μὲ πᾶς.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΑΡΙΤΑΝΑ

ΤΡΙΠΡΑΚΤΗ ΚΩΜΩΔΙΑ (COMEDIE)

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Τῇ θεατρικῇ ἐπιτυχίᾳ τῆς «Μαριτάνας» τὴν εἶδαν καὶ τὴν ὁμολόγησαν οἱ πρὸ εὐσυνείδητοι τοῦλάχιστο κριτικοὶ τῆς. Τὴν ἀπόδωσαν ὅμως, καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ ὀλάκερη, στὴν Κυβέλη, στοὺς ἡθοποιούς, σὰ σκηνικὰ καὶ στὴν ἀμάθεια τοῦ Κοινοῦ. Γιὰ τὸ φτωχὸ συγγραφεὴ δὲν ἔμεινε τίποτα, τίποτα, ἀφοῦ τοῦ ἀρνήθηκαν καὶ αὐτὴ ἀκόμα τὴ στοιχειώδικη τέχνη νὰ μπαννοβγάξῃ φυσικὰ τὰ πρόσωπά του ! Γενικὰ τὸ ἔργο κρίθηκε «κατώτερο τοῦ συγγραφεᾶ», ἔλαφρό καὶ ἀσήμαντο ὅσο δὲν τοῦ ἐπιτρεπόταν. "Ἄν τὸ περισπῶν τοῦ «Ἀνθρώπινου» ἦταν τὸ ἀνωτέρω του ἔργο, ἡ φρεσινὴ του «Μαριτάν» ἦταν τὸ χειρότερο. "Ἐνας τὸν συμβόλεψε φιλικὰ νὰ μὴν ξαναγράψῃ γιὰ τὸ θέατρο. "Ἄλλος τὸν ἐμάλωσε πῶς δὲν ἐντράπηκε νὰ βγῇ στὴ σκηνὴ ὅταν τὸν ἐκάλει τὸ Κοινὸ γιὰ νὰ τὸν χειροκροτήσῃ, (σὰ νὰ εἶπε αὐτός τοῦ Κοινοῦ νὰ τὸν καλέσῃ καὶ μάλιστα μὲ τόση ἐπιμονή !) Καὶ κάποιος τὸν ἐκεραύνωσε πῶς ἐτόλμησε ὁ ἀθλιὸς νὰ παρουσιάσῃ τέτοιον ἔργο, νὰ πραγματευθῇ τέτοιον θέμα, τὴν ἐπαύριο τοῦ πολέμου καὶ τῶν συμφορῶν, περιφρονῶντας ὅλα τὰ «μεγάλὰ προβλήματα» ποὺ ὀρῶνται μπροστά μας ἢ ποὺ τραγικὴ τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς περιπέτεια.

"Ἐστὶ ὁ φτωχὸς συγγραφεὴς τῆς «Μαριτάνας» βρέθηκε ἀνάμεσα σὲ δύο, τίς ποὺ ἀντίθετες ἐκδηλώσεις : Ἀπὸ δὴ εἶχ' ἓνα Κοινόν, τὸ ποὺ ἐκλεκτὸ Κοινὸ τῆς Ἀθήνας, ποὺ γέμισε κάθε βράδυ τὸ Θέατρο Κυβέλης καὶ παρακολουθοῦσε τὸ ἔργο μὲ τὴν ποὺ ζωηρὴ προσοχὴ καὶ εὐχαρίστηση, καὶ χειροκροτοῦσε κάθε του πράξιν καί, —σπάνιόν πράγμα ! — δὲ σηκώνονταν νὰ φύγῃ παρ' ἀφοῦ ἄκουγε καὶ τὴν τελευταία λέξιν καὶ ξανάβγαζε ἄλλην μιὰ φορὰ τοὺς ἡθοποιούς. Κι ἀπὸ καὶ εἶχε μιὰ Κριτικὴ, πολυκέφαλή καὶ λυσσασμένη "Υδρα, ποὺ σύμφωνη, ὁμόθυμη, χωρὶς μιὰ κἄν παραφρονία, —κι αὐτὸ πολὺ σπάνιον πράγμα ! — τὸν ἐβρίζε ἀδιάκοπα, μ' ὅλους τοὺς τρόπους καὶ 'ς ὅλους τοὺς τόνους, ὅπως πτὲ δὲν ἐβρίστηκε χριστιανὸς γιὰ ὁποιαδήποτε μαξιλαρωμένην του ἀρλούμπιν, Αὐτὸ δὲν ἦταν πιά Κριτικὴ, ἦταν Κατὰκραυγή. Κι ἐρχόνταν στιγμῆς, ποὺ ὁ φτωχὸς συγγραφεὴς

μονάχος του έλεγε : «Μήν είμαι ό 'Αποσυνάγωγος κι ό 'Αποδιοπομπαίος, μόνο και μόνο γιατί ετόλμησα, όχι νά περιφρονήσω τά μεγάλα τους τάχα προβλήματα, αλλά νά προσκαλέσω βάρβαρους και φαντασμένους ανθρώπους με μιá μικρή αλλά γνήσια 'Ομορφιά ; Γιατί τó κάτω κάτω, τί άλλο κάνω τόσα χρόνια πού αυτοί δέν έπαψαν νά λυσσοῦν και νά ξεφωνίζουν ; 'Αν ή Κατακραυγή τούς κορυφώθηκε με τή Μαριτάνα, τόσο τó καλύτερο γι αυτή ! Θά πῆ πώς ή όμορφιά της ήταν πύο προκλητική γιά τούς βάρβαρους, άφού μάλιστα είχε και τήν έκπαικτη καλοτυχία νά τήν ένσπαιρώσει και νά τήν έμψυχώσει μιá Κυβέλη 'ς όλη της τήν άκμή . . . Νά πῶ, λέει, νά γράφω γιά τó Θέατρο. 'Ω, τó ξέρω καλά πώς μόνο έτσι θά ξελυσσοῦσαν. Μά δέν θά τούς κάμω τή χάρη ! Θά εξακολουθήσω τήν εργασία μου, εργασία μικροῦ μά γνήσιου ταχίντ, πού στάθηκε πάντα νά παρουσιάξῃ μικρές μά γνήσιες 'Ομορφιές. Έπειδή έγιναν πόλεμοι δυστυχισμένοι, έπαψε τάχα ν'άνθροσκεπαζεται ή ταπεινή μενεξεδιά στή ρίζα τού γιγάντιου κλάτανου και νά μωσχοβολίξῃ λίγον άέρα κάτω άπ' τή σκά του. Έπαψε ή άράχνη νά φαίγῃ άπό κλαδί σέ κλαδί τó λεπτότατο πανί της, πού λάμπει στόν ήλιο μ' όλα τά χρώματα τού οὐράνιου τόξου ; 'Η μήν έπαψε ό χρυσογλίπτης νά φιλοτεχνῇ ύπομονητικά στή γωνιά του μικρούταικ' άγαλματάκια 'Ερώτων και Χαρίτων, ή ό μικρός ζωγράφος νά στολίζει τις βεντάγιες του με λουλούδια και με πουλιά ; — Νά τά βράσω έγώ τά μεγάλα σας προβλήματα ! Μοῦ φτάνει τó πρόβλημα πού παρουσιάστηκε μιá μέρα στή Μαριτάνα και πού τó έλυσε όπως μπορούσε νά τó λύσῃ μόνο μιá ωραία κι ύψωμένη γυναίκαει ψυχή σάν τή δική της. Τό βρίσκετε άσημάντι, άνάξιο ; Κι έγώ σ'α λέω πώς δέν τó καταλάβατε ! »

Σέ μιá τέτοια στιγμή πού συλλογιζόταν έτσι ό συγγραφέας της «Μαριτάνας»,—μπορεί νάγε κι άδικο,—έκρινε καλό, γιά όσους δέν είδαν τó έργο του στό Θέατρο παρά διάβασαν μόνο τις φοβερές έκείνες κριτικές, νά δώσῃ στόν άγαπητό του «Νουμά» έν' άπόσπασμα. Είναι μιá σκηνή άπό τήν Γ' Πράξη, ένα μέρος πού δίνει καλά μιá ιδέα γιά τó σύνολο και τή σημασία του. «'Αν όχι τίποτ' άλλο, ό άναγνώστης θά ίδῇ πώς κι ή «Μαριτάνα» είν' ένα έργο καθόλου κατώτερο άπό τάλλα του,—στό είδος του μάλιστα ίσως κι άνώτερο,—και πώς ή ήρωίδα αυτή είναι μιá γυναίκα με χαρακτήρα και με πολλή σοβαρότητα.—Βρίσκεται τώρα, φτωχή δασκάλα τῆς γυναίκας του, στό πλούσιο σπίτι τού Δήμη Ρόδη, τού πρώτου της άρραβωνιαστικού, πού τήν άπαράτησε γεμισμένη. 'Η όμορφιά της τού άνάβει πάλι τούς σφοδρότερους πόθους και τότε με παρακάλια, τότε με τή βία προσπαθεί νά τήν ξανακάνῃ έρωμένη του. 'Η Μαριτάνα τού άντιστέκεται μ' όλη της τή δύναμη. 'Ετσι άρχίζει ή εκδίκησή της, πού θά τελειώσῃ με τήν παύ σκληρή, τήν πύο σαρκαστική περιφρόνηση 'ς αυτόν τόν άνθρωπο, πού τόν ξαναβρήκε, ύστερ' άπό δέκα χρόνια, και τόν είδε τόσο ταπεινό . . . 'Ο φίλος του όμως ό 'Ιάσων, χωρίς νά ξέρῃ τίποτ' άπ' όλη αυτή τήν ιστορία, έρωτεύεται τή Μαριτάνα σοβαρά και θέλει νά τήν πάρῃ. 'Εκείνη, στή Δεύτερη Πράξη, τού εξιστορεῖ τά περασμένα της, τού φανερώνει τó μυστικό της και τόν ρωτῇ αν μπορεῇ νά τήν κάμῃ γυναίκα του «ύστερ' άπ' αυτό». Διστάζει φυσικά, μιá στιγμή ό 'Ιάσων. Τό σκέπτεται όμως ύστερα και τάποφασίζει. 'Η παρακάτω σκηνή είναι αυτή άκριβώς πού ό 'Ιάσων πηγαίνει νάναγγείλῃ στή Μαριτάνα τήν άπόφασή του. Είναι ή πρώτη μέρα πού βγαίνει άπό τήν κάμαρά του, ύστερ' άπό μιá μικρή άρρώστεια. Και μιλοῦν οι δύο τους στό ιδιαίτερο σαλονάκι τών κυριών»

[Οἱ ἄλλοι φεύγου· Ἡ Μαριτάνα καὶ ὁ Ἰάσων μένουσιν μόνοι καὶ, γὰρ λίγες στιγμῆς, σωμαίνουσιν μὲ κάποια ἀμνηστία].

Ἰάσων.—Σοβαρὰ φοβηθήκατε πῶς θὰ πεθάνετε;

Μαριτάνα.—Πολύ. Εἶνε δυὸ-τρία χρόνια πού τὸ παθαίνω αὐτό... Ἄλλη φορὰ ἐρχόμουν πραγματικῶς στὸ θάνατο καὶ οὔτε τὸν συλλογίζομουν! Τώρα μὲ τὴν παραμικρὴ ἀδιαθεσία, μ' ἕνα νευρικό πονοκέφαλο πού μὲ κρεββατώνει, μοῦ φαίνεται πῶς δὲν θὰ ξανασηκωθῶ. (χαμογελᾷ.) Εἶναι τῆς ἡλικίας.

Ἰάσων.—Μὰ τότε θὰ τῷχα καὶ ἐγὼ αὐτὸ πρὸ πολλοῦ, μὰ δὲν τὸ ἔχω. Ἀκόμα δὲ συλλογίστηκα σοβαρὰ πῶς μπορεῖ ποτὲ νὰ πεθάνω. (Σὲ λίγο). Καλὰ λοιπὸν;.. (Τὴν κοιτάζει.) Ἐντελῶς καλὰ;

Μαριτάνα.—Ὦ, μὰ ναι!

Ἰάσων.—Σᾶς ἄφησε ὁ φόβος τοῦ θανάτου;

Μαριτάνα.—Ναί.

Ἰάσων.—Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ σᾶς μιλῇ γιὰ ζωὴ;

Μαριτάνα.—Καὶ γιὰ χαρούμενη ζωὴ μάλιστα! Ξέρετε πῶς εἶνε ἡ διάθεσή μου σήμερα; Νὰ, ἤθελα νὰρθῇ κάποιος καὶ νὰ μοῦ φέρῃ μιὰ εἰδηση, πού νὰ μοῦ προξενήσῃ μιὰ μεγάλῃ, μιὰ πολὺ μεγάλῃ χαρὰ. Ἄλλο νὰ χαίρεται κανεὶς, καὶ ἄλλο νὰ θέλῃ νὰ χαρῇ. Ὑπάρχει διαφορὰ ἀνάμεσα στὶς δυὸ χαρούμενες διαθέσεις.

Ἰάσων. (ζωηρά).—Ἀγαπητὴ Μαριτάνα! Ἐχω μιὰ εἰδηση ἐγὼ! Κίσωσ-δὲν ξέρω-μπορεῖ νὰ σᾶς προξενήσῃ καὶ τὴ χαρὰ πού θὰ θέλατε. Μπορεῖτε νὰ τὴν μαντέψετε κιαυτὴ σὰν τὴν ἄλλῃ;...

Μαριτάνα. Τὸν κοιτάζει στὰ μάτια· σὲ λίγο.—Ναί.

Ἰάσων.—Πῆτε.

Μαριτάνα.—Σκεφτήκατε κιὰποφασίσσατε.

Ἰάσων.—Τί;

Μαριτάνα.—Νὰ μὲ πάρτε, χωρὶς νὰ σᾶς νειάσῃ γιὰ τὴν ἱστορίαν πού σᾶς εἶπα.

Ἰάσων.—Ναί!

Μαριτάνα.—Εἶδατε πῶς τὸ μάντεψα κιαυτό;... Καὶ γιὰ τὸν ἴδιον λόγο πού μάντεψα τόσο εὐκολὰ καὶ τᾶλλο: Ὅλοι, μὰ ὅλοι ὅσοι μάγαπησαν στὰ δέκα αὐτὰ χρόνια, στὴν ἀρχή, φυσικά, μοῦ ἐπρότειναν νὰ μὲ κάμουν ἐρωμένη. Κιᾶμα ἔβλεπαν πῶς δὲν ἦταν τόσο εὐκολο, μοῦ ἐπρότειναν νόμιμο γάμο, χωρὶς νὰ τοὺς νοιάζῃ κιαυτοὺς γιὰ τὴν ἱστορίαν μου....

Ἰάσων.—Καὶ δὲ δεχτήκατε κανένα;!

Μαριτάνα.—Φυσικά! Εἶχα τρεῖς σκουδαίους λόγους, τὸν ἕνα σπου-

δαιότερο από τὸν ἄλλο. Πρῶτο, κανένα ἀπ' αὐτοὺς τοὺς κυρίους ποὺ μᾶγάπησαν, δὲν τὸν ἀγάπησα κι ἐγώ. Δεύτερο, ζοῦσα ἀκόμα μὲ τῶναιρο τοῦ ἄλλου. Ἦθελα πάντα νὰ τὸν βρῶ καὶ νὰ τὸν ἐκδικηθῶ. Καὶ ξέρετε, ὅταν μιὰ γυναῖκα θέλει νὰ ξαναβρῇ κάποιον καὶ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ, αὐτὸ σημαίνει πῶς δὲν ἔπαψε νὰ... τὸν ἀγαπᾷ! (Σωπαίνει)

Ἰάσων. δειλά. — Καὶ τρίτο;

Μαριτάνα. — «Α, ναι, τὸ σπουδαιότερο: Δὲν ἤθελα νὰ πάρω κανέν' ἀπ' αὐτοὺς, γιατί—πῶς νὰ σᾶς πῶ;—μου φαινόταν πῶς θάκανα ἓνα εἶδος ἐκβιασμοῦ. Κανένas τους δὲν ἦταν ἀνώτερος ἀνθρώπος, ἐλεύθερος ἀπὸ προλήψεις. Κοινοὶ ὅλοι, ταπεινοὶ, μικροὶ, δὲν αἰσθανόνταν παρὰ ἓναν ἔρωτα, ἓνα πόθο, ποὺ τοὺς ἐτύφλωνε καὶ τυφλοὺς τοὺς ἐσπρωχνε ὡς τῇ θυσίᾳ. Ἔ, δὲν ἤθελα νὰ ἐπωφεληθῶ, δὲν τὸ καταδεχόμουν. Κι' ἐπὶ τέλους συλλογιζόμουν πῶς, ἀφοῦ ἱκανοποιούσαν τὸν πόθο τους, θάβλεπαν πῶς δὲν ἄξιζε τῇ θυσίᾳ καὶ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ τὸ μετάνοιωναν. Θὰ δεχόμουν ἴσως μόνο ἂν ἔβλεπα ἓνα ἔρωτα, ἀπὸ κείνους ποὺ δὲν τυφλώνουν, παρὰ φωτίζουν. Ἀλλ' αὐτοὶ ποὺ γνώρισα ὡς τώρα, δὲν ἦταν ἱκανοὶ νὰ αἰστανθοῦν τέτοιο πρᾶγμα!

Ἰάσων. — Θέ μου! Ὑπάρχουν λοιπὸν, ἰσχύουν καὶ γιὰ μένα οἱ τρεῖς αὐτοὶ λόγοι;...

Μαριτάνα. — «Ὅλοι, ὅχι. Ἐσᾶς σᾶς ἀγαπῶ. Σᾶς τὸ εἶπα καὶ τὴν ἄλλη φορὰ. Εἶστε ὁ μόνος ποὺ μοῦ ἐπιβληθήκατε τώρα ποὺ εἶμαι μεγάλη, ὥστερ' ἀπὸ κείνον, τὸν πρῶτο, ποὺ τὸν ἀγάπησα σὰν ἤμουν μικρὴ κι' ἔπαιρνα τὸν κοῦκο γι' ἀηδόνι. Ὅσο γι' αὐτὸν, ἔπαψα πιά νὰ τὸν λογαριάζω, γιατί εἶδα πῶς δὲν ἀξίζει τὸν κόπο.

Ἰάσων. μὲ τρόμο. — Τὸν ξαναβρήκατε;

Μαριτάνα. — Ναι... μὴν τρομάξετε.

Ἰάσων. — Πότε;... Αὐτὲς τίς λίγες ἡμέρες;...

Μαριτάνα. — «Ὀχι... Πολὺ προτῆτερα... Μὰ δὲ θέλησα νὰ σᾶς τὸ πῶ τὴν ἄλλη φορὰ....

Ἰάσων. — Καὶ τ' εἶν' αὐτὸς;

Μαριτάνα. — «Ένας τιποτένιος!... Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸν πῶ, μὰ μπορεῖτε νὰ μὲ πιστέψετε, ὅταν σᾶς βεβαιώσω πῶς ἔχασα κάθε ἰδέα! Οὔτε νὰ τὸν ἐκδικηθῶ πιά δὲν καταδέχουμαι. Τόσο ταπεινὸς μοῦ φάνηκε. Φαντασθῆτε μόνο πῶς τὸ πρῶτο ποὺ σκέφτηκε, ἅμα μὲ ξαναβρῆκε, ἦταν νὰ ἐπωφεληθῇ ἀπὸ μιὰ δυστυχία ποὺ δημιούργησε αὐτὸς γιὰ νὰ μὲ ξανακάνη ἐρωμένη!

Ἰάσων. — Ἀρκεῖ. Μὴ μοῦ πῆτε πιά τίποτα γι' αὐτόν! Προχτὲς, ποὺ μοῦ διηγηθήκατε τὴν ἱστορία σας, μ' ἐκάματε νὰ σᾶς πῶ: «Πόσο στα-

θήκατε δυστυχισμένη! Σήμερα όμως σὰς εὐτυχίζω, σὰς μακαρίζω. Ἄ, εἶν' ἀληθινὰ εὐτυχισμένος κανεῖς, ὅταν τὸν ἄνθρωπο ποὺ μὴ φορὰ τοῦ ἔκαμε κακὸ, τὸν βρῖσκει ὕστερα τόσο ταπεινὸ, ποὺ νὰ τὸν θεωρῇ κι' ἀνάξιο γιὰ τὴν ἐκδίκησίν του. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἱκανοποίηση. Αὐτὸ σημαίνει πὼς τὸ κακὸ δὲν ἔφτασε νὰ τὸν ἀγγίξῃ καὶ πὼς ὅσο μικρὸς ἦταν ὁ ἀδικητής, τόσο μεγάλος ὁ ἀδικημένος.

Μαριτάνα. συγκινημένη.—Τέτοια ἰδέα ἔχετε γιὰ μένα λοιπόν;.. Ἄς εἶνε, μπροστὰ σ' ἐκεῖνον...

Ἰάσων.—ὦ, καὶ μπροστὰ σὲ πολλοὺς ἄλλους ἢ ἠθικὴ σας ὑπεροχὴ θάταν ἢ ἴδια. Τέλος πάντων! Καλοτυχία δική μου νὰ μὴ σὰς κἀνὴ πιά ἐκεῖνος οὔτε ζέστη οὔτε κρύο... Γιατὶ δὲν πιστεύω νὰ ἰσχύῃ καὶ γιὰ μένα ὁ τρίτος λόγος, ἔ;... Δὲν μπορείτε νὰ θεωρῆτε καὶ τὸ δικό μου ἔρωτα ἕναν πόθο ταπεινὸ, ποὺ μὲ τυφλώνει ὡς τὴ θυσία!...

Μαριτάνα.—Ἄ, δὲν ξέρω!.. Ναι, διαφέρετε ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους, αὐτὸ τὸ βλέπω... ἀλλὰ δὲν ξέρω πόσο... Ὅχι ἀκόμα, ὅχι... δὲν μπορῶ νὰ εἶμαι βεβαία πὼς δὲ θὰ μετανιώσετε ὕστερα γι' αὐτὸ ποὺ σκεφτήκατε κι' ἀποφασίσατε.

Ἰάσων.—Ὅχι! Δὲ θὰ τὸ μετανιώσω ποτέ!.. Δὲν ἔχω προλήψει ἐγὼ... Κι' ὁ ἔρωτάς μου εἶνε ἀπὸ κείνους ποὺ, καθὼς εἶπατε, φωτίζουν. Τὸ σκέφτηκα καλὰ... τὰ σκέφτηκα ὅλα!

Μαριτάνα.—Τὴν ἄλλη φορὰ ὅμως, ὅταν σὰς ρώτησα ἂν μπορείτε μὲν αὐτὰ νὰ μὲ κάμειτε γυναῖκα σας, δὲν μοῦ εἶπατε ναι!...

Ἰάσων.—Μὰ ἦταν ἡ πρώτη ἐντύπωση, ἡ ἐκπλήξη, ἡ παραζάλη... καὶ πάλι δὲ σὰς εἶπα ὅχι... Τὸ θυμᾶσθε πολὺ καλὰ... σὰς εἶπα νὰ σκεφθῶ.

Μαριτάνα.—Καὶ σκεφτήκατε...

Ἰάσων.—ὦ, ναι! Ἡ ἱστορία αὐτὴ δὲν ἔχει γιὰ μένα καμμιά σημασία! Παρασυρθήκατε σὲ μιὰ ἡλικία, ποὺ κάθε κορίτσι θὰ μπορούσε νὰ παρασυρθῇ, ἂν τοῦ τύχαινε ἕνας παλιανθρωπάκος σὰν τὸ δικό σας. Ξέρω καλὰ, πὼς κρατήσατε τὴ θέση σας ἀπὸ τότε. Οὔτε θάχα ἀνάγκη νὰ μοῦ τὸ βεβαιώσῃ κανένας, ἀφοῦ εἶδα καὶ γνώρισα σὰς τὴν ἴδια. Ἡ κυρία Μαζόγλου ὅμως, ποὺ εἶνε φίλη σας καὶ φίλη μας, μίλησε μὲ τὸ μεγαλύτερο ἐνθουσιασμό γιὰ τὸ χαρακτήρα σας καὶ γιὰ τὴν ἠθικὴ σας. Τέλος πάντων, ἐγὼ μὲ πλήρη ἐπίγνωση καὶ συναίσθηση, σὰς κἀνω τὴν πρότασή μου. Σὰς ἀγαπῶ, σὰς ἐκτιμῶ καὶ θέλω νὰ γίνετε κυρία Πατρῶνη. Δέχεστε;

(Μικρὴ σιγὴ)

Μαριτάνα.—Δὲν ξέρω... δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ ἀμέσως... Πρέπει τώρα νὰ σκεφθῶ κι' ἐγὼ...

Ίάσων.—Νά σκεφθῆτε... Μὰ ὡς πότε;...

Μαριάννα.—Δὲν ξέρω... Ἐσεῖς πόσες ἡμέρες σκεπτόσαστε;

Ίάσων.—Οὔτε μιά! Τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ τὸ εἶχ' ἀποφασίσει. Μὰ δὲ βρῆκα τὴν εὐκαιρία νὰ σᾶς τὸ πῶ... μὲ τὴν ἀδιαθεσίᾳ σας...

Μαριάννα.—Τότε...;

(Ἡ συνομιλία διακόπτεται, γιατί μπαίνει ὁ Δῆμος.)

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΠΛΟΣ ΧΑΜΟΣ

—Ξαναδιάβασέ μου το, γιέ μου, ἄλλη μιὰ φορά.

Καὶ βγάζοντας ἡ μάννα μου τὸ γράμμα ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς μοῦ τῶδωσε καὶ κάθισε κοντά μου. Τὰ μάτια τῆς ἀστραποβολοῦσαν ἀπὸ χαρά.

Τῆς τὸ ξαναδιάβασα, τρίτη τὴν ὥρα.

Ὑστερα μοῦ τὸ πῆρε ἀπὸ τὰ χέρια μὲν ἀρπαχτικά καὶ τῶβαλε πάλι στὸν κόρφο τῆς.

Ἔιτανε τὸ γράμμα τοῦ Μῆτσου μας, τοῦ ἀδερφοῦ μου, τοῦ ξενιτεμένου μας ἑδῶ καὶ δέκα χρόνια. Τὸ εἶχαμε πάρει ἀπὸ χτὲς τὸ πρῶι. Μᾶς ἔγραψε πὼς μπαρκάρισε τώρα τελευταῖα μ' ἓνα λαθρεμπορικό τρεχαντήρι καὶ πὼς σὲ λίγες μέρες θά'ρθῃ μ' αὐτὸ στοῦ νησιοῦ μας τὴν πίσω κι' ἀπόμερη μεριά, κατὰ τοῦ Πουνέντη τὸν κάβο, ὅπου θὰ στεκότανε μιὰ-δυὸ ὥρες μονάχα, γιὰ νὰ ξεφορτώσῃ κάτι λαθρεμπορικά εἶδη, κι' ὅπου μπορούσαμε νὰ πᾶμε νὰ τὸν ἀνταμώσουμε. Μᾶς ἔγραψε ἐκὼς πὼς εἶχε πολλὰς ἐλπίδες νὰ ἱκανοποιηθῇ καλὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ταξίδι, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ γυρίσῃ χαρτζηλικωμένος, ὅπως ποθοῦσε, στὴν πατρίδα.

Ἡ γλυκεῖα προσδοκία πὼς θάβλεπε, μετὰ δέκα χρόνια, τὸ πρῶτο τῆς παιδί, ἀναγάλλαζε τὴ φτωχή μου μαννούλα. Τὸ γράμμα τοῦ ξενιτεμένου μας εἶτανε πηγὴ γλυκασμοῦ κ' εὐτυχίας γι' αὐτήν, ἀπὸ τὴ στιγμή πὺν τῶλαβε.

Ἀφοῦ μ' ἀνοιχτά, μὲ τεντωμένα μάτια ξανάκουσε τὸ διάβασμα τοῦ γραμμάτου, ἔτρεξε νὰ στιβάξῃ σ' ἓνα σάκκο μέσα κάτι ροῦχα καὶ σ' ἓνα τριεσιάνικο καλάθι κάτι κουλούρια, αὐγά καὶ φρούτα, πὺν θὰ φέρναμε στὸ Μῆτσο μας.

Ὁ ἥλιος μόλις εἶχε βασιλέψει. Καὶ τὸ σκοτάδι σιγὰ-σιγὰ ἄρχισε νὰ θρονιάζεται μέσα στὸ σπίτι μας.